

Oxelösund

Riktlinjer för insatser utan behovsprövning

Dokumenttyp

Riktlinjer

Fastställd av

Vård- och omsorgsnämnden

Beslutsdatum

2025-12-16

Reviderat

Dokumentansvarig

Utvecklingsstrateg

Förvaring

G-katalogen

Dnr

VON.2025.85

Dokumentinformation

Riktlinjer gällande insatser utan behovsprövning.

Inledning

Den 1 juli 2025 trädde den nya socialtjänstlagen i kraft - *En förebyggande socialtjänstlag - för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter* (2025:400).

I den nya socialtjänstlagen ges socialnämnden en möjlighet att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan någon föregående individuell behovsprövning. Den nya möjligheten syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser. Den syftar även till att:

- Förbättra tillgängligheten: Genom att erbjuda insatser utan behovsprövning kan socialtjänsten nå ut till fler individer, inklusive de som är svåra att nå genom traditionella metoder.
- Förenkla processen: Genom att minska byråkratin och behovet av omfattande utredningar kan insatser erbjudas snabbare och mer effektivt.
- Stödja utsatta grupper: Insatser utan behovsprövning kan vara särskilt viktiga för grupper som riskerar att hamna i kriminalitet, personer med skadligt bruk eller beroende med flera.

Sammanfattningsvis är syftet med den nya socialtjänstlagen att skapa en mer flexibel och tillgänglig socialtjänst som kan erbjuda tidiga och förebyggande insatser på ett effektivt sätt.

En förutsättning för att socialnämnden ska kunna tillhandahålla insatser utan utredning och individbeslut är att nämnden beslutar särskilt om att dessa insatser ska gå att tillhandahålla utan individuell behovsprövning.

Omfattning

Riktlinjen omfattar insatser inom socialtjänst som ges utan individuell behovsprövning, och börjar gälla från och med 1 januari 2026.

Riktlinjer

För att en socialnämnd ska kunna tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning behöver följande beslut fattas:

- Beslut om att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning (denna riktlinje och insatsöversikt)
- Beslut om vilka villkor som ska gälla för de insatser som tillhandahålls utan individuell behovsprövning (denna riktlinje och insatsöversikt).

Dokumentationskrav (14 kap 3 § SoL)

Dokumentationsskyldighet utvidgas i och med ny socialtjänstlag till att gälla genomförande av alla insatser – även de som omfattas av denna riktlinje. Dokumentation behövs för att följa upp effekterna av olika insatser. Vid genomförande av rådgivning och vissa insatser som tillhandahålls utan individuell behovsprövning, finns dock särskilda dokumentationsregler. Dessa regler utgör ett undantag från huvudregeln om dokumentation. Syftet är att säkerställa att insatserna kan följas upp och utvärderas, samtidigt som de tar hänsyn till behovet av anonymitet för vissa utsatta grupper.

Dokumentation vid rådgivning (14 kap 4 § SoL)

Vid rådgivning behöver inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden dokumenteras. Detta gäller oavsett om rådgivningen tillhandahålls med eller utan individuell behovsprövning. Syftet med denna regel är att möjliggöra för enskilda att vara anonyma när de söker sig till socialtjänsten för rådgivning. Dokumentation av andra uppgifter som behövs för att följa upp eller kontrollera verksamheten omfattas inte av undantaget.

Dokumentation vid insatser som tillhandahållits utan individuell behovsprövning (14 kap 5 § SoL)

Socialnämnden kan besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning, om det finns särskilda skäl. Vad som utgör särskilda skäl måste bedömas utifrån insatsens syfte och karaktär. Undantag kan vara motiverat om det bedöms vara svårt att nå utsatta grupper utan en möjlighet för enskilda att delta anonymt. Skälet måste vägas mot behovet av att kunna följa upp insatsen på individnivå. Beslutet om undantag ska gälla för en specifik insats och avse alla som deltar i insatsen. Uppgifter som kan röja den enskildes identitet kan till exempel vara namn, personnummer eller adress. Det kan även vara andra uppgifter som ensamt eller tillsammans med övriga uppgifter innebär att dokumentationen kan härledas till en viss person.

Uppgifter som ska dokumenteras

Andra uppgifter än sådana som kan avslöja den enskildes identitet ska alltid dokumenteras. Det kan handla om uppgifter om antalet deltagare, deras ålder och kön samt oidentifierade uppgifter om mående och sociala situation vid inledning och avslut av en insats, problem eller svårigheter som uppkommer under genomförandet av en insats samt orsak till att en insats avbryts i förtid.

Insatsöversikt: Insatser som kan ges utan individuell behovsprövning, och villkor för dessa

Barn, unga och föräldrar

Rådgivande samtal – barn och unga

Innehåll: Ett samtal kan ges via Öppenvården barn och unga – En väg in. En första kontakt kan tas både för barn, unga och familjer, som kan lotsas vidare vid behov av ytterligare stöd och hjälp.

Målgrupp: Barn, unga och familjer.

Undantag för dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 4 § med motiveringen att dokumentationsskyldighet inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Uppföljning och dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.

Stödjande samtal – barn och unga

Innehåll: Stödjande samtal utefter den enskildes behov. Stödet kan ges upp till 8 samtal eller träffar.

Målgrupp: Barn och unga upp till 18 år, som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag för dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Stödjande samtal – familj

Innehåll: Stödjande samtal utefter den enskildes behov. Stödet kan ges upp till 8 samtal eller träffar.

Målgrupp: Barn och unga upp till 13 år och deras familjer, som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag för dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

A-CRA

Innehåll: A-CRA (Adolescent Community Reinforcement Approach) är en manualbaserad metod för behandling av skadligt bruk eller beroende hos ungdomar, utvecklad utifrån metoden CRA (Community Reinforcement Approach). A-CRA syftar till att hjälpa ungdomen till ett liv i drogfrihet och en mer hälsosam livsstil. Behandlingen syftar även till att främja positiva sociala aktiviteter och relationer.

Omfattning och intensitet: Behandlingen omfattar minst 15 individuella

sessioner under minst tre månader, men det är även möjligt att ha fler sessioner vid behov.

Målgrupp: Ungdomar (13–21 år) samt vuxna.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

rePULSE

Innehåll: Förlagan till rePULSE togs fram för individuell behandling av utagerande ungdomar under 1990-talet. Numera används rePULSE bland annat inom socialtjänst, skola, BUP och i institutionsvård. Syftet med rePULSE är att med hjälp av en strukturerad individuell samtalskontakt ge stöd och verktyg att hantera bristande impuls kontroll, alternativt alltför hög grad av kontroll, och utveckla sociala färdigheter.

Målgrupp: Barn, unga och vuxna, från 5 år och uppåt, med svårigheter i känsloreglering, impuls kontroll, problemlösning och sociala färdigheter, som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Omfattning och intensitet: Metoden utgår ifrån en grundläggande struktur bestående av 10 individuella samtal, en träff per vecka, med möjlighet till fortsättning/förlängning.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Trappan

Innehåll: Trappan är en modell för krissamtal med barn som upplevt våld i sin familj. Barnsamtalen utgör en del av socialtjänstens och organisationers större arbete med våldsutsatta familjer. En förutsättning för samtalen är att barnets trygghet och säkerhet beaktas. Syftet med Trappan är att ge barnen möjlighet att berätta om och bearbeta sina upplevelser av våld, att göra upplevelsen "pratbar" och begriplig, och därigenom minska risken för post-traumatiskt stressyndrom (PTSD) och annan psykiatrisk problematik.

Målgrupp: Barn (4 år och äldre) som bevittnat våld inom familjen, och som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Omfattning och intensitet: Ett eller flera samtal i respektive steg, beroende på hur många som behövs (sammanlagt 3–8 samtal). Samtalen genomförs med några dagars mellanrum och varar 30–60 minuter.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Föräldraskapsstöd – manualbaserade program

Innehåll: Manualbaserade föräldraskapsstödprogram i grupp. Kommunen erbjuder för tillfället *Alla barn i centrum* (ABC) för föräldrar till barn 3–12 år, ABC Tonår för föräldrar till barn 13–19 år, och Samtalsgrupp gällande skolfrånvaro som erbjuds föräldrar i behov av samtalsstöd gällande barn med problematisk skolfrånvaro. Alla programmen följer en förutbestämd manual med olika teman för varje träff.

Målgrupp: Föräldrar som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Omfattning och intensitet: 4–5 träffar.

Undantag från dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 5 § SoL med motivering att det finns särskilda skäl att inte dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes integritet. Föräldraskapsstödet ges utan insatsbeslut och består av maximalt 4–5 träffar. Med hänsyn till insatsens karaktär och syftet att stödet ska kunna fungera kunskapshöjande och förebyggande gällande ytterligare stödbehov bör identitetsbärande uppgifter inte dokumenteras. Låg tröskel in är ibland avgörande för att delta i träffarna. Dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.

Frivilliga samarbetsamtal

Innehåll: Strukturerade samtal för föräldrar som är oeniga om hur de ska lösa frågor kring vårdnad, boende eller umgänge och frågor som rör barnets försörjning. Samtalen sker ofta i samband med separation (före, under, efter).

Målgrupp: Föräldrar från 18 år, och som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag för dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 4 § socialtjänstlagen med motivering att dokumentationsskyldighet inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Ingen individuell uppföljning eller insatsplan kopplas till deltagandet.

Medling vid brott

Innehåll: Syftet är att minska negativa konsekvenser av en brottshändelse, både för gärningsperson och brottsutsatt. Medling avser att ge båda parter möjlighet att ställa frågor och ge svar kring händelsen. Medling är ett komplement till rättsprocessen, frivilligt, och ersätter inte åtal eller rättegång.

Målgrupp: Ungdomar 12–21 år som blivit utsatta för eller begått brott.

Undantag för dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 5 § socialtjänstlagen med motivering att det finns särskilda skäl att inte dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes integritet. Dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.

Informationssamtal

Innehåll: Föräldrar ska ha deltagit i ett informationssamtal innan de inleder en tvist i domstol om vårdnad, boende och umgänge. Syftet är att ge föräldrar relevant information som kan underlätta för dem i ett tidigt skede och hitta bäst lösning för barnet i frågor om vårdnad, boende och umgänge.

Målgrupp: Vuxna från 18 år som planerar att inleda en tvist i domstol om vårdnad, boende och umgänge, och som är folkbokförd i Oxelösunds kommun.

Undantag från dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 4 § socialtjänstlagen med motivering att dokumentationsskyldighet inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.

Familjerådgivning

Innehåll: Familjerådgivning vänder sig till par, föräldrar och familjer som behöver hjälp i olika samlevnadsfrågor. Rådgivningen sker via extern utförare.

Målgrupp: Par, föräldrar och familjer från 18 år, som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag från dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 4 § socialtjänstlagen med motivering att dokumentationsskyldighet inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.

Vuxna

Rådgivande samtal - vuxna

Innehåll: Ett samtal kan ges via Rådgivningen/Öppenvården. En första kontakt kan tas för vuxna, som kan lotsas vidare vid behov av ytterligare stöd och hjälp.

Målgrupp: Vuxna från 18 år, som är folkbokförd i Oxelösunds kommun.

Undantag för dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 4 § med motiveringen att dokumentationsskyldighet inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Uppföljning och dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.

Stödjande samtal - vuxna

Innehåll: Stödjande samtal utefter den enskildes behov. Stödet kan ges upp till 8 samtal eller träffar.

Målgrupp: Vuxna från 18 år som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag för dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Anhöriglots

Innehåll: Rådgivande samtal utefter den enskildes behov. Stödet ges upp till tre samtal.

Målgrupp: Enskilda från 18 år som anser sig vara anhörig till någon annan, och som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag från dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 4 § socialtjänstlagen med motivering att dokumentationsskyldighet inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.

Anhörigstöd

Innehåll: Stödsamtal till anhöriga eller närstående till personer med egen problematik eller sjukdom. Stödet ges individuellt upp till 8 samtal.

Målgrupp: Vuxna från 18 år som är anhöriga till personer med egen problematik eller sjukdom.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Samtal om Våld

Innehåll: Samtal om Våld är influerad av behandlingsprinciperna bakom Alternativ til Vold (ATV) i Norge och har tillförts element från andra terapiformer, såsom motiverande samtal, kognitiv beteendeterapi, och mindfulness-baserad och affektfokuserad terapi. Metoden skapades av behandlare som arbetade kliniskt med våldsutövare på ATV Jönköping.

Målgrupp: Vuxna personer som utövat lindrigt till måttligt partnervåld, och som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Omfattning och intensitet: Efter cirka tre strukturerade bedömningssamtal hålls mellan 15 och 20 behandlingssamtal.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Samtal om Frihet

Innehåll: Samtal om Frihet är en struktur för professionella och fördjupande samtal med personer som varit utsatta för våld i nära relationer.

Samtalsstrukturen riktar sig till personer som tagit sig ur en partnerrelation där de varit utsatta för någon form av våld, och som trots uppbrottet fortsatt är påverkade av våldets långsiktiga känslomässiga konsekvenser.

Målgrupp: Vuxna som varit utsatta för våld i nära relation.

Omfattning och intensitet: 10–12 samtal.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Stödjande samtal: Vuxna med skadligt bruk och beroende

Innehåll: Stödsamtalen kan ges individuellt i upp till 8 samtal eller träffar och syftar till att motverka skadligt bruk och beroende.

Målgrupp: Vuxna från 18 år som har ett skadligt bruk eller beroende, och som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Stödjande samtal: Vuxna som är utsatta för våld i nära relation

Innehåll: Stödsamtalen kan ges individuellt i upp till 8 samtal eller träffar och syftar till att stödja enskilda som är utsatta för våld i nära relation.

Målgrupp: Vuxna från 18 år som är utsatta för våld i nära relation, och som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag från dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Budget- och skuldrådgivning

Innehåll: Alla kommuner i Sverige ska enligt lagen erbjuda budget- och skuldrådgivning till sina invånare. Rådgivningen ska både syfta till att förebygga överskuldssättning och för att hjälpa skuldsatta personer att hitta en lösning på sina problem.

Målgrupp: Vuxna från 18 år, som är folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag för dokumentation: Nej. Bedömningen är att dokumentation krävs för ett rättssäkert och effektivt stöd till den enskilde.

Träffpunkt för äldre – Seniorträffen

Innehåll: Träffpunkt för äldre som ska främja social samvaro och meningsfulla aktiviteter.

Målgrupp: Vuxna 65 år och äldre, folkbokförda i Oxelösunds kommun.

Undantag från dokumentation: Ja, enligt 14 kap. 5 § SoL med motivering att det finns särskilda skäl att inte dokumentera uppgifter som kan röja den enskildes integritet. Med hänsyn till insatsens karaktär och syftet att verksamheten ska vara både hälsofrämjande och förebyggande bör identitetsbärande uppgifter inte dokumenteras. Dokumentation sker på verksamhetsnivå för att kunna följa upp effekt.